MLSPB VE İLERİCİ YAPI-İŞ SENDİKASI

30 Ekim 2026

Yıldırım Koç

12 Mart 1971 sonrasındaki dönemde, Mahir Çayan'ın önderlik ettiği THKP/C örgütlenmesinin mirasçılarından biri Marksist Leninist Silahlı Propaganda Birliği (MLSPB) idi. Mahir Çayan'ın *Kesintisiz Devrim II-III* broşüründeki tezleri savunan bu örgütlenmenin kadrolarının, İlerici Yapı-İş Sendikası ile yakın ilişkisi oldu. Bu örgütlenmenin en önemli isimlerinden olan Zeki Yumurtacı, 1976 yılında İlerici Yapı-İş Sendikası yönetim kurulu üyesi seçildi. Ancak 1979 yılında artık MLSPB mensubu değildi; THKPC Savaşçıları isimli bir örgütteydi. Zeki Yumurtacı, iddialara göre, 17 Eylül 1980 günü öldürüldü.

İlerici Yapı-İş Sendikası'nın Kuruluşu ve Yönetim Değişiklikleri

İlerici Yapı-İş Sendikası 21 Şubat 1974 günü İleri Yapı-İş (Türkiye İlerici Yapı ve Onarım İşçileri Sendikası) adıyla İstanbul'da kuruldu. Sendikanın kurucuları Enver İler, Osman Koçdemir, Beycan Yakal, Ömer Çelik, İsmail Topoğlu, Nurettin Aydın, İsmail Uludağ, Mustafa Mamur ve Ahmet Gülhan idi.

Kurucu heyet, 22 Şubat 1974 günü Necati Öztürk'ü genel başkanlığa, Uğur Cankoçak'ı genel sekreterliğe, İsmail Topoğlu'nu da mali sekreterliğe getirdi. (*Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi*, Cilt 2, İstanbul, 1998;29)

Uğur Cankoçak, siyasi mücadelede, M.Ali Aybar'la birlikteydi. Nitekim, Mehmet Ali Aybar, Kemal Nebioğlu, Cenan Bıçakçı ve Uğur Cankoçak, 30 Mayıs 1975 günü Sosyalist Parti'yi kurdular. Sosyalist Parti'nin adı, 1977 yılında Sosyalist Devrim Partisi olarak değiştirildi.

İleri Yapı-İş Sendikası'nın 12 Ocak 1975 günü gerçekleştirilen genel kurulunda, genel başkanlığa Uğur Cankoçak seçildi. 27 Mayıs 1976 günkü olağanüstü genel kuruldaysa, Uğur Cankoçak'ın genel başkanlığı sona erdi. Genel başkanlığa Vahit Güler, genel sekreterliğe Mehmet Önder getirildi. Bu genel kurulda Zeki Yumurtacı da yönetim kurulu üyesi oldu.

Sendikanın 23 Ocak 1977 günü toplanan ikinci genel kurulunda Vahit Güler yeniden genel başkan oldu. Genel sekreterliğe Rıza Çağlayan seçildi. 28 Mayıs 1978 günkü olağanüstü genel kurulda, sendikanın adı İlerici Yapı-İş (İlerici Yapı Yol ve Onarım İşçileri Sendikası) yapıldı. Bu genel kurulda ve ardından 28 Ocak 1979 tarihli genel kurulda, genel başkan ve genel sekreter yerlerini korudu. (*Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi,*1998;29)

12 Eylül 1980 darbesi yapıldığında, İlerici Yapı-İş'in genel başkanı Vahit Güler idi. Sendika genel merkezi de Evkaf Sok. No.2/16-17, Çemberlitaş/İstanbul adresinde faaliyet gösteriyordu.

İlerici Yapı-İş'te MLSPB Kurucusu Zeki Yumurtacı

İlerici Yapı-İş Sendikası'nın Marksist Leninist Silahlı Propaganda Birliği (MLSPB) ilişkisinde kilit kişilerden biri, Zeki Yumurtacı idi. Zeki Yumurtacı'nın örgüt arkadaşlarından Faruk Aydın, Zeki Yumurtacı'nın İlerici Yapı-İş'le olan ilişkisini yıllar sonra şöyle anlatıyordu:

> "Öğrencilerin mücadelesinin her üç boyutu da başta işçiler olmak üzere emekçi sınıflarla ortak davranmasını zorunlu kılıp organik bağlar kontaklar kuruluyordu. M. Zeki bunlardandı. Bu özgüllüğün sınıf-birey, toplum-birey ilişkisi içerisinde yarattığı değerlerden biriydi. Saint-Joseph Lisesi ve iktisat fakültesi yıllarında anti-faşist, anti-emperyalist öğrenci mücadelelerinin ve öğrencilerin örgütlenme çalışmalarının içinde yer aldı. Aynı süreçte işçi grev ve direnişlerine ilgisiz kalmamakla birlikte işçilerle kaynaşan mücadelesini 1976 Haziran'ında İlerici Yapı-İş Sendikası'nın yürütme kuruluna seçildikten sonra geliştirdi. Yoğunlaşmış

savaşımını katledildiği 17 Eylül 1980'e değin kesintisiz sürdürdü." (M.Faruk Aydın, "Devrimin Değerleri ve 12 Eylül", *Toplumsal Kurtuluş*, sayı 17-18, Ocak-Şubat 1989; 53)

Hamza Yalçın da Zeki Yumurtacı hakkında şunları yazıyordu: "Sonradan onun MLSPB ve THKP-C Savaşçıları örgütlerinin kurucu kadroları arasında olduğunu öğrendim. THKP-C Savaşçıları örgütü işçi sınıfı arasında çalışmaya özel önem veriyordu. Çalışmalarını İlerici Yapı İş'te yoğunlaştırmışlardı. Tekstil ve Maden işkollarında da sendikal çalışmaya liderlik ediyorlardı." **(**Hamza Yalçın, "Türkiye Devrimci Hareketinde Bir Yıldız: Zeki Yumurtacı", *Odak Dergisi*, sayı 2, 2023)

Engin Erkiner de, internet sayfasındaki (https://enginerkiner.org) yazısında, şöyle diyordu: "Zeki Yumurtacı, Faruk Aydın, Hulusi Köprülü, Yaşar Özkan ve birkaç kişi daha 1979 yazında MLSPB'li değildi, bu örgütten ayrılan THKP-C (Savaşçıları) adlı yapıdandı."

Vehbi Ersan da, *1970'lerde Türkiye Solu* (İletişim Yayınları, İstanbul, 2013;257) kitabında, MLSPB'nin İlerici Yapı-İş Sendikası ile ilişkisini belirtmektedir.

İlerici Yapı-İş Sendikası'nın Grev ve Direnişleri

İlerici Yapı-İş Sendikası çeşitli inşaatlarda örgütlendi. İnşaat işkolunda özel sektör işyerleri, işgücünün yapısı nedeniyle, eylemlerin nispeten kolay geliştiği ve ancak kalıcı etkilerinin sınırlı kaldığı bir alandı. İlerici Yapı-İş'in eylemci çizgisi, bu eğilimi daha da güçlendirdi.

İlerici Yapı-İş Sendikası'nın tarihinde en önemli ve başarılı eylem, 1975 yılında Ambarlı Santralı inşaatındaki direniş ve elde edilen kazanımlardı.

Sungurlar Isı Sanayii A.Ş. Ambarlı Elektrik Santral Onarım inşaatında çalışan ve İlerici Yapı-İş Sendikasına üye 67 işçi 1 Temmuz 1975 günü direnişe başladı. Direnişin nedeni patronun sendikalaşmada öncülük yapan önce 5, daha sonra da 14 işçiyi işten atmasıydı. 30 Temmuz 1975 günü işçilerin aileleri inşaat önünde direnişe katıldılar. Patron direnişi kırmak için Sungurlar Kazan Fabrikası'ndan işçi getirtip çalıştırmak istedi. İşçiler bu işçileri inşaata sokmadılar.

Ambarlı direnişine ilişkin haberler aşağıdadır:

"Ambarlı santralinde işçi direnişi sürüyor.

"Ambarlı elektrik santralı onarım inşaatında sendikalaşma nedeniyle başlayan işçi direnişi dün de devam etmiştir. İlerici Yapı-İş Sendikasına üye olan işçiler önceki gün işverenin sendikalaşmada öncülük yapan 5 işçiyi işten çıkardığı gerekçesiyle direnişe geçmişlerdir. İşçiler işverenin dün de fabrikaya hiçbir işçiyi sokmayarak ancak sendikadan istifa edenlerin işe alınacağını bildirdiğini öne sürmüşlerdir.

"İşçiler işten çıkarılan arkadaşları ile ilgili yazılı iş akti feshi yapılmadığını, dün de fabrikaya sokulmamaları hakkında yazılı hiçbir belgenin verilmediğini, işverenin kendilerini aynı işkolunda yetkili olmayan Cevher-İş Sendikasına girmeye zorladığını ve 'DİSK'in hiçbir sendikası benim işyerime giremez' dediğini öne sürmüşlerdir.

"Sungurlar Isı Sanayi işvereni ise dün yaptığı yazılı açıklamada, '5 işçinin tensikat nedeniyle işten çıkarıldığını, olayın sendikalaşma ile ilgili olmadığını, 66 işçinin ise topluca ve yasa dışı olarak işi bıraktıklarını bildirmiş; bu işçiler hakkında gereken yasal işlem yapılmıştır, şirketimiz hukuka ve sendikal hakka saygılı' demiştir. Halen işçilerin fabrikanın önünde beklediği TEK'e ait santralin onarım inşaatının 16 ay içinde tamamlanması gerekmektedir." (*Cumhuriyet*, 4.7.1975)

"İlerici Yapı-İş Sendikası Başkanı, Ambarlı olayı nedeniyle Çalışma Müdürlüğünü kınadı.

"Sungurlar Isı Sanayi A.Ş Ambarlı Santrali bakım işyerinde direnişte bulunan işçiler, müfettiş raporlarının işvereni suçlu bulduğu şeklinde olmasına rağmen, Bölge Çalışma Müdürlüğü'nden henüz kendilerine bir yanıt verilmemiş olması üzerine dün Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne topluca gitmişler ve Bölge Çalışma Müdürlüğü yetkililerini ve davranışlarını protesto etmişlerdir

"Daha sonra Bölge Çalışma Müdürlüğü önünde bir basın toplantısı yapan İlerici Yapı-İş Sendikası Genel Başkanı Uğurcan Koçak, işverenin 1 Temmuz tarihinde 65 işçi işten çıkardığını ve kanunsuz lokavt yaptığının müfettiş raporlarınca da saptandığını ileri sürerek, aradan 15 gün geçmiş olmasına rağmen Bölge Çalışma Müdürlüğü yetkililerinin kendilerine hâlâ bir yanıt vermemiş olmalarını kınamıştır. Uğurcan Koçak şöyle konuşmuştur: 'İşveren ayın birinde işçileri işten çıkardı. Bir gün sonra Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne başvurduk ve gelen müfettiş ayın dördünde işverenin yasalara aykırı davrandığını, kanunsuz lokavt yaptığı şeklinde rapor verdi. Ancak aradan 10 günü aşkın bir süre geçtiği halde, Bölge Çalışma Müdürlüğü hâlâ kararını bildirmedi.

Sıkıyönetim komutanlığı ve Bakırköy Savcılığı tarafından Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne yazılar yazıldığı halde, bunların da yanıtı henüz verilmiş değil. Bölge Çalışma Müdürlüğü, devletin memuru, işçiden yana mıdır, yoksa işverenden yana mıdır? Bunu bilmek istiyoruz.' "(*Cumhuriyet*, 16.7.1975)

Direniş uzadı. Türkiye sendikacılık hareketinde özel yeri olan sendikacılardan biri, Kimya-İş ve daha sonra Petrol Kimya-İş Sendikası'nın genel başkanı Dinçer Doğu'dur. Dinçer Doğu, direnişi destekleyen bir açıklama yaptı:

"İşçi Sınıfının Grev Hakkını Hiç Kimse Elinden Alamaz

"Genel Başkanımız Dinçer Doğu, İlerici Yapı-İş Sendikası'nın grevini desteklediğimizi, grev kırıcıların karşılarında tüm işçi sınıfının bulacağını belirten bir demeç yayınlayarak şunları söylemiştir: 'Kardeş sendika İlerici Yapı-İş'in Sungurlar Ambarlı Şantiyesinde uyguladığı yasal grev bir takım faşistler tarafından kırılmak istenmiştir. Marifetleri daha önceleri de bilinen bazı kişilerin, işverenlerden beslenerek şimdi de profesyonel grev kırıcıları kıtaları örgütlemeleri dikkat çekicidir. Uyanan, her geçen gün bilinçlenen işçi sınıfının mücadelesi karşısında gerileyen sermaye sınıfı, 1920'lerde kullanılmış eski model bir silahı yeniden ortaya sürmeye kalkışmaktadır.' "(*Petrol Kimya-İş Dergisi*, Eylül 1975)

Mihri Belli'nin önderlik ettiği Türkiye Emekçi Partisi'nin yayın organı olan *Emekçi Dergisi* de İlerici Yapı-İş Sendikası'nın Ambarlı inşaatındaki direnişini destekleyen bir haber yaptı:

"DİSK'E BAĞLI İLERİCİ YAPI-İŞ SENDİKASI AMBARLI ELEKTRİK SANTRALINDAKİ İŞÇİLERİN HAKLARINI SAVUNUYOR

"İstanbul'da, Ambarlı Elektrik Santralı onarım inşaatı işvereni, Sebahattin Sunguroğlu, DİSK'e bağlı İLERİCİ YAPI-İŞ Sendikası'na üye olan işçiler arasında sendikalaşmaya öncülük eden beş işçiyi işten çıkardı.

"Tamamen çağdışı ve yasalara aykırı bir tutum içinde bulunan işveren, beş arkadaşlarının işlerine son verilmesinin nedenini soran işçileri de işyerinden uzaklaştırdı. Ve ancak, sendikadan ayrılacak işçileri işe alacağını bildirdi.

"İLERİCİ YAPI-İŞ Sendikası işten çıkarılan işçilerin haklarını almak için gerekli yasal tedbirlere ve bu arada İstanbul Bölge Çalışma Müdürlüğüne başvurdu. Bölge Çalışma Müdürlüğü olayı yerinde iş müfettişlerine inceletti ve işverenin 65 işçiyi sendikal faaliyetlerde bulunduklarından dolayı işten çıkardığı sonucuna vardı. Böylece patronun haksızlığı tescil edildi.

"İlerici Yapı-İş Sendikası grev hakkını kullanmaktadır bugün. Ama bu yasal hakkını kullanabilmek için bile bir sürü engellerle karşılaştı. Önce, işyerinde çalışmayan işçilerin katıldığı, usulsüz grev oylaması yaptırıldı, sonra işçiler kurşunlandı, işçileri kurşunlamaktan sanık olarak Deniz Harp Okulu'ndan atılan Doğan Yıldırım yakalandı. Doğan Yıldırım eski bir muhbir ve dokuz ışık yürüyüşüne katılan bir faşisttir." (*Emekçi*, sayı 12, Eylül 1975;24)

Yasal sorunların çözüme kavuşturulması sonrasında, Ambarlı inşaatındaki direniş, yasal greve dönüştü:

"Sungurlar Ambarlı şantiyesinde grev başladı

"Sungurlar'a ait Ambarlı elektrik santrali şantiyesinde bir süreden beri üyeleri direnişte bulunan İlerici Yapı-İş Sendikası, Bakırköy iş mahkemesinin kararı üzerine greve başlamıştır. Bir aya yakın bir süreden beri fabrikanın uzağında bir yerde toplu olarak bekleyen ve direnen İlerici Yapı-İş Sendikası üyeleri Bakırköy iş mahkemesinin daha önce işyerinde yapılan ve 'greve hayır' şeklinde sonuçlanan oylamayı usul yönünden bozması üzerine, dövizleri santralin giriş kapısına asarak greve başlamışlardır.

"Greve taraftar olmayan işçiler ise dün santralin giriş kapısı önünde toplu halde beklemişlerdir. Jandarma iki işçi grubu arasında herhangi bir çatışma çıkmasını önlemek için güvenlik tedbiri almıştır. Bu arada İlerici Yapı-İş Sendikası üyeleri, öteki işçilere, 'yalnız kendimiz için değil, sizler için de mücadele ediyoruz. Bizleri birbirimize düşürmek istiyorlar' diyerek saflarına çağırmışlardır. Grev gözcüleri ile işyerine girmek isteyen işçiler arasında da zaman zaman sert tartışmalar olmuştur. " (*Milliyet*, 5.9.1975)

Grev devam ederken, greve karşı olan bazı çevrelerin desteklediği ve teşvik ettiği bir grup işçi de greve karşı gösteri yaptı:

"Sungurlar grevine karşı işçiler gösteri yaptılar

"İlerici Yapı-İş Sendikası, Ambarlı Termik santralinde grev sürdürürken, greve karşı olan bir grup işçi dün ellerinde dövizler olduğu halde şehri dolaşmışlar ve uygulanan grevin kanunsuz olduğunu, kendilerinin çalışmak istediklerini açıklamışlardır. Ellerinde İlerici Yapı-İş Sendikası'nı yeren çeşitli dövizler bulunan işçileri, Ülkü Ocakları eski başkanı Nihat Çetinkaya yönetmiştir. Sessiz bir şekilde dolaşan işçiler, kanunların kendilerine tanıdığı çalışma özgürlüğünü kimseye çiğnetmeyeceklerini söylemişlerdir." (*Milliyet*, 6.9.1975)

Grev, işverenin İlerici Yapı-İş'in taleplerinin önemli bölümünü kabul etmesiyle sonuçlandı. Avrupa'da Avrupa Türkiyeli Toplumcular Federasyonu (ATTF) tarafından yayımlanmakta olan *Kurtuluş Dergisi* bu gelişmeleri özetledi:

"Sungurlar'da İşçilerin Zaferi

"İşçi sınıfının dayanışma ve tek örgütte birleşme eylemlerinin dört bir yanı sırması patronları kudurttu. Bu yüzden patronlar, sendika değiştirmek isteyen işçileri işten atıyor. Gerekçe olarak da İş Kanununun 13. maddesini gösteriyorlar.

"İşçiler, patronların bu maddeyi işyerindeki bir gereksinme nedeni ile değil, DİSK'e bağlı sendikalarda toplanmayı önlemek ve de kıdemli işçileri işten çıkarmak için kullandığını, bu yüzden de iş güvenliğinin hiç kalmadığını açıkladılar.

"Bütün baskı ve provokasyonlara rağmen işçi eylemleri genellikle zaferle sonuçlanıyor. Örneğin; Sungurlar, Ambarlı Santralı Onarım İnşaatında 105 gün süren bilinçli ve kararlı direniş işçilerin zaferi ile bitti. İmzalanan toplu sözleşme ile işçi ücretlerine 1. yıl 960, 2. yıl 960 TL zam, işe başlama nedeni ile direnişteki günler için 110 günlük yevmiye, yılda iki maaş ikramiye ve diğer sosyal haklar alındı. Ayrıca patronun her türlü işten çıkarmayla cezalandırma yetkisi kısıtlandı. Cezalar ve işten çıkarmalar ancak 2 işçi ve 2 patron temsilcisinden oluşacak bir disiplin kurulu kararı ile verilecek.

"Bir açıklama yapan İlerici Yapı-İş Sendikası Başkanı, 'Sungurlar olayında işçi sınıfı önemli bir zafer kazanmış ve sınıf dayanışmasının en güzel örneğini vermiştir. Bu grevde faşistler ve Maocular, Ilgaz Aykutlu başkanlığında direnişimizi kırmak için her şeyi yaptılar. Profesyonel grev kırıcıları kullandılar, işçilere ateş açtılar. Hükümet grev kırıcılığı amacıyla patrona grev süresi boyunca 26 milyon lira verdi. Fakat işçi sınıfının zaferini engelleyemediler. Zafer işçilerin olacaktır' demiştir." (*Kurtuluş*, 28 Kasım 1975)

İlerici Yapı-İş Sendikası'nın uzun süreli diğer bir eylemi de, İstanbul'da Taksim Meydanı'ndaki Kültür Sarayı'nın onarım inşaatında gerçekleşti:

"KÜLTÜR SARAYINDA GREV SÜRÜYOR

"İstanbul'daki Kültür Sarayı onarımında çalışan 20 işçi 14 Ocak tarihinden beri grev yapmaktadır. İşçiler DİSK'e bağlı İlerici Yapı-İş sendikası üyesidir. İşçilerin grev öncesinde istedikleri şunlardı: Saat ücretine 7,5 lira zam. 3 maaş yılbaşı ikramiyesi. 5 maaş iş bitirme ikramiyesi. 1000 lira yakacak parası. 10 lira yemek parası.

"İşverenin bu istekleri kabul etmemesi üzerine işçiler greve başlamışlardır, işveren ustalara 3 lira, çıraklara 2 lira zam verebileceğini söylemiştir. Kültür sarayının onarım işleri Bayındırlık Bakanlığına bağlı İMAR LIMITED şirketi tarafından alınmıştır. Bu şirket buradaki işleri 12 adet yerli ve yabancı firmaya vermiştir. TOKAR, SIEMENS, BURKHARD GANTENBEİN bu şirketlerden bazılarıdır.

"Grevin olduğu kısım, tüm onarım işinin en can alıcı kısmıdır (döner sahne, çelik perde, ışıklandırma, asansör işleri). Buralardaki aksama, diğer işleri de durdurmaktadır. Buranın onarımını alan firma BURKHARD GANTENBEİN adındaki şirkettir. Bu firma, aynı zamanda optik sanayisinde, asansör imalatında ve sigortacılık alanında da faaliyet göstermektedir. Bu firma Kültür Sarayı ihalesini 1974 martında 5 milyona ve 20 ay içinde tamamlamak şartıyla almıştır. İşçilerin anlatmasına göre; işveren, işçilerin zam isteklerinin asansör fabrikasında çalışan işçilere sıçramasından korkmaktadır. Ayrıca işçilerin isteklerinin 1 milyon tuttuğunu ve bunu veremeyeceğini söylemektedir.

"İşçiler ise isteklerinin 450 bin lira tuttuğunu, iş bitiminde işverenin 3 milyon 700 bin lira kâr edeceğini söylemektedir. Yine işçiler, işverenin grevin uzamasından yana olduğunu belirtmektedir. Zira grev olmasa bile işi zamanında bitiremeyecektir. İşin zamanında bitmemesi işvereni cezai yükümlülük altına sokmaktadır. İşveren grevi bahane ederek cezai yükümlülükten kurtulmayı hesaplamaktadır. Ayrıca, işveren, asansör fabrikasından işçi getirterek grevi baltalamak istemiştir. Grevci işçilerin buna mani olması üzerine, işveren firma işçiler aleyhinde bir dava açmıştır

"İşçilerin üyesi bulundukları ilerici Yapı-İş sendikasının 300'e yakın üyesi vardır. Kültür Sarayından başka Sungurlar, Erdoğanlar gibi işyerlerinde örgütlenmiştir. Kültür Sarayı işçileri sendikalaşma mücadelesi verirken

işveren iki işçiyi işten atmıştır. Sendika, grevdeki işçilere eğitim çalışmaları yaptırmaktadır. Burkhard Gantenbein firmasının işi tamamen demirle ilgili. Firma demirin kilosunu 580 kuruştan almakta, işledikten sonra 36 liralık iş yapmış göstermektedir. Bu şekilde yüzde 56 kâr sağlanmakladır. Bu firmanın yapacağı iş için 20 işçi çalışmaktadır. İşin elverişsizliği dolayısıyla şimdiye kadar 100 kişi işe girip çıkmıştır. İşçilerin yaş ortalaması 18-20'dir. Az sayıdaki yaşlı işçiler ustabaşı olarak çalışmaktadır. İşyerinde kırık, çıkık, ezikler şeklinde iş kazaları olmaktadır. Fakat işveren bunlara karşı tedbir almamaktadır. Mesai sabah 7,30 ile akşam 6 arasındadır. 50 dakika yemek paydosu vardır, işçiler 4 lira yemek parası almaktadır. Buna karşılık ancak 10 liraya karınlarını doyurabilmektedir. İşçilerin ekserisi işyerinden uzakta oturmaktadır. 10 dakika geç gelenler işten geri çevrilmektedir.

"BİR İŞÇİYLE KONUŞMA — Kaç yaşındasın? — Onsekiz yaşındayım. — Bu iş, girdiğin ilk iş mi? Nerede oturuyorsun? — Bu benim ilk işim. Ailemin yanında oturuyorum. — Ailende senden başka çalışan var mı? Kaç kişisiniz? — Ailem yedi kişi. Benimle beraber üç kişi çalışmakta. Babam mezbahada, ağabeyim tezgahtar olarak çalışmaktadır. — Bu grev sana ne ifade ediyor? — Bana sadece ekonomik istekleri ifade etmekte, işçi sınıfının gücünü de göstermektedir. — Greviniz sırasında karşınızda devlet güçlerini görseniz, bu size neyi düşündürür? Devlet kimin çıkarını korumuş olur? — Burjuvazinin çıkarını korumuş olur. — Bu devlet size birtakım haklar veriyor. Bu nasıl oluyor? — Bu haklar mücadele ile alınmış haklardır. Devlet toplumdaki patlamayı önlemek için bu hakları vermek zorunda kalmıştır. — Sizce siyaset ne anlama gelmektedir? — Siyaset, üretim ilişkilerinin üst yapıya yansımasıdır. — İşçilere hitap edebilecek, onların siyasi bilincini yükseltebilecek bir gazete nasıl olmalıdır? — Genelden özele inmelidir. — Boş vakitlerinde ne yapıyorsun? — Gazete okurum, tiyatroya giderim. — Nasıl bir işte çalışmak istersin? — Sanayide çalışmak isterdim. Fakat şartlar bana bu işi kabul ettirdi. — Bize bir gününü anlatabilir misin? — Sabah evden çıkıp grev yerine geliyorum. Grevde nöbetle ilgileniyorum. Burada olan konuşmalarla ilgileniyorum. Akşam olunca eve gidiyorum, imkan bulursam kitap okuyorum." (*İşçi Davası*, 3 Mart 1976)

Kültür Sarayı onarımındaki grev 1976 yılı Mayıs ayında sona erdi:

"Taksim Operası inşaatındaki grev 111. günde sona erdi.

"İlerici Yapı-İş Sendikası'nın yüz on bir gündür Taksim Opera inşaatında sürdürdüğü grev başarıyla sonuçlandı. Taksim meydanındaki opera (Atatürk Kültür Merkezi) binasının onarım işlerini yürüten Burkhard Gantenbein firmasında çalışan işçiler adına toplu iş sözleşmesi görüşmeleri yapan İlerici Yapı-İş Sendikası anlaşma olmadığı için I3 Ocak 1976 günü grev uygulamasına geçmişti. 111 gün süren greve İstanbul Valisi aracılık yapmış, tarafları görüşme masasına oturtmuştu. Yapılan görüşmeler sonunda saat ücretlerine 5 TL zam, grevde geçen 111 günün ücretlerinin tamamı, iki maaş tutarında ikramiye, iki maaş tutarında iş bitirme primi ve çeşitli sosyal ödenekler kabul edildi. Grevin bitmesiyle birlikte Opera inşaatının en geç 4 ay sonra tamamlanacağı bildirildi. Opera binasının konferans salonunda İslam Ülkeleri Konferansı 8 Mayıs-18 Mayıs arasında toplanacak." (Politika, 6.5.1976)

İlerici Yapı-İş Sendikası, diğer bazı işyerlerinde de direniş ve grevler gerçekleştirdi. 1976-1977 yıllarında Elazığ'da Fırat Üniversitesi inşaatında, Çubuklu Petrol Ofisi inşaatında, İstanbul Su Tasfiye Tesisatı inşaatında, Oyak Göztepe konut inşaatında, İstanbul Yeşilyurt'da World Wide Wilcox Inc. işyerinde, Yeşilköy Havaalanı yeni terminal binası inşaatında grev veya direnişler yapıldı.

Maslak'ta İstanbul Teknik Üniversitesi inşaatında çalışan 150 işçi 18 Aralık 1975 günü direnişe geçti. Direnişin nedeni İlerici Yapı-İş Sendikası'nda örgütlenmek isteyen işçilere işverenin işbaşı yaptırmamasıydı.

İstanbul'da lntercontinental Oteli inşaatında çalışan 50 işçi, patronla görüşmek için aralarından seçtikleri 5 arkadaşlarının patron tarafından işten atılması üzerine 29 Ocak 1976 günü direnişe geçtiler. İşçiler 5 arkadaşlarının yeniden işe alınmasını ve inşaatın bitmesine az bir süre kaldığından, toplu sözleşmenin yerine üye oldukları İlerici Yapı-İş Sendikası ile bir protokol imzalanmasını istiyorlardı.

İlerici Yapı-İş, 17 Nisan 1976 günü, Bilas İnşaat ve Sanayii A.Ş. işyerinde çalışan 100 işçi adına toplu iş sözleşmesi imzaladı. Ambarlı TEK Santralı inşaatında iş alan TANK İnşaat şirketi işyerinde çalışan 55 işçi adına da toplu iş sözleşmesi imzalandı.

İstanbul'da 24 Nisan 1976 günü İlerici Yapı-İş ve Devrimci Sağlık-İş Sendikalarına bağlı işçilerin de katıldığı "Faşizmi Protesto Mitingi" yapıldı.

İlerici Yapı-İş Sendikası'nın DİSK ile İlişkileri

DİSK'in 21-24 Mayıs 1975 günleri toplanan 5. Genel Kurulu'nda DİSK yönetiminde etkili olmaya başlayan Türkiye Komünist Partisi yandaşları, bu etkiyi kalıcı ve yaygın bir biçime dönüştürebilmek için çeşitli girişimlerde bulundular. Bu girişimlerden biri de İlerici Yapı-İş Sendikası'na ilişkin tavırdı.

İlerici Yapı-İş Sendikası'nın DİSK üyeliğine kabulünü, *Petrokimya-İş Dergisi* şöyle veriyordu: "DİSK yöneticilerinden gerçek Sendikacı Uğur Cankoçak'ın Genel Başkanı olduğu İleri Yapı-İş Sendikası Kongrece oy birliğiyle DİSK'e kabul edildi." (*Petrokimya-İş Dergisi*, sayı 13, Haziran 1975).

TKP kadrolarının hakim olduğu Maden-İş Sendikası'nın Gazetesi, İlerici Yapı-İş Sendikası'nın Baysen-İş'e katılma kararını yazıyordu:

> "DİSK'e Bağlı Baysen-İş ile İlerici Yapı-İş Sendikaları Birleşti
>
> "Bugün yürürlükte olan İşkolları Yönetmeliği sendikaları 34 işkoluna ayırmış ve burada hedef sendikaları bölerek işverenlerin karşısında güçsüz bırakmaktır.
>
> "İşçileri güçlü ve tabanla bütünleşmiş sendikaların çatısı altında toplayarak işçi sınıfının birliğini sağlamayı daima bir amaç bilmiş olan DİSK ise Anatüzüğü ile işkollarını 16 olarak saptamıştır. DİSK'in ilkesi işçilerin her bir işkolunda tek bir işkolu sendikasının içinde gönüllü olarak birleşmeleridir.
>
> "İşte bu ilke doğrultusunda hareket eden DİSK Sendikalarından BAYSEN-İŞ ile İLERİCİ YAPI-İŞ, aralarında anlaşarak birleşme kararı almışlardır.
>
> "İLERİCİ YAPI-İŞ Sendikasının BAYSEN-İŞ Sendikasına katılması biçiminde gerçekleştirilen bu birleşme ile DİSK üyesi BAYSEN-İŞ inşaat işkolunda daha da güçlü bir duruma geçmiştir." (*Maden-İş Gazetesi*, 8 Temmuz 1975)

Ancak bu birleşme gerçekleşmedi.

İlerici Yapı-İş Sendikası'nın, DİSK Birleştirme Komisyonu'nun 11 Haziran 1975 tarihli kararı uyarınca, 15 Temmuz 1975 tarihine kadar genel kurulunu yaparak Baysen-İş'e katılması gerekiyordu. Bu amaçla genel kurulunu toplamaması ve DİSK tarafından önerilen birleşme biçimine karşı çıkması üzerine 25 Haziran 1975 tarihi itibariyle DİSK üyeliğini kaybetti.

Bu tarihten sonra da bir daha DİSK üyeliği için başvuru yapılmadı.

İlerici Yapı-İş Sendikası'nın DİSK'le ilişkileri daha sonraki yıllarda sorunlar yaşadı.

M.A.Aybar'ın önderliğini yaptığı Sosyalist Parti çizgisindeki *Sosyalist Yol Dergisi*, 1975 yılı Ekim ayında bu ilişkiye ilişkin aşağıdaki bilgileri veriyordu:

> "Sungurların üç işyerinde inatla ve korkunç tertiplere rağmen sürdürülen eyleme DİSK seyircidir. Kazan fabrikası ve makina yapım fabrikası işçilerine Maden-İş hiç yardım etmemektedir. Sendika üyesi işçilerin fabrikalarda kendi aralarında topladıkları yardımlar sendika tarafından teşvik görmemektedir.
>
> "Sungurlar'ın Ambarlı santralı onarım işyerinde direniş ve şimdi de grev sürdüren İlerici Yapı-İş Sendikası'na DİSK'in cevabı ise 'DİSK üyeliğinden otomatik olarak düştünüz' şeklinde olmuştur. Oysa, aynı işyerine eylemin başlangıcında gelen DİSK genel sekreteri, Avrupa'da işçiden işçiye, fabrikadan fabrikaya yardım yapıldığını anlatarak, 'DİSK'in üç yüz bin üyesi arkanızdadır, yanınızdadır...' demiştir. Grevci işçiler kendisini ziyaret ederek bir yardım planı ve bildiri örneği vermişler, buna cevap ise, 'yürütme kurulu henüz işçiden işçiye yardım zamanının gelmediğini, bu durumun politik bakımdan sakıncalı olduğunu kararlaştırmıştır,' olmuştur.
>
> "DİSK yürütme kurulunun 'politik bakımdan sakıncalı' gördüğü işçiden işçiye yardım, çok kısa bir zamanda gerçekleşmiş, örnek bir sınıf dayanışmasıyla birçok fabrikalarda işçiler yardım toplayıp Ambarlı Sungurlar işçilerine getirmişlerdir. Yüz güne yaklaşan direniş-grev, DİSK üyesi işçilerin sınıf dayanışmasıyla, her türlü baskıya, tertibe rağmen kararlılıkla sürmektedir." (Kerem Can, DİSK'in Yeni Yönetimi, *Sosyalist Yol*, sayı 4, Ekim 1975)

İlerici Yapı-İş Sendikası'nın Ambarlı eylemi sürecindeki gelişmeler ve DİSK yönetiminin tavrı, 1977 yılında *Devrimci Yol Dergisi*'ni yayımlayacak olan yapılanmanın 1976 yılında yayımladığı *Devrimci Gençlik Dergisi* tarafından da aşağıdaki biçimde değerlendirildi:

> "İlerici Yapı-İş ve DİSK, TEK Ambarlı Onarım Şantiyesi Direnişi.
>
> "Her grev bir savaş okuludur, fakat savaşın kendi değildir.

"İşçi sınıfının mücadelesi, bilinçlenmesi ve toplumun diğer sınıflarıyla bütünleşmesi ancak kan ve ateş denizinin içinden geçerek ve savaş içinde, savaşıla savaşıla gerçekleşir. Bu kavga bir sınıflar kavgasıdır. Burada göz kararmasına, el titremesine yer yoktur. Bunun dünyada milyonlarca örneği vardır. İşte bizim olayımız Ambarlı olayı da bunlardan bir tanesidir. Şöyle ki, Türkiye'de işçi sınıfının vermiş olduğu şanlı mücadelenin bir biriminde yansımasıdır. Direniş ve grev başlangıcından bitimine, bitiminden bugüne kadar işçi sınıfının kavgasında bilinç unsurunun nelere kadir olduğunu dostlara ve düşmanlara göstermiştir. Olay Türkiye Elektrik Kurumu Ambarlı Santrali onarım inşaatını yaptırmakta olan Sungurlar Onarım Şantiyesi'nde çalışan 70 işçinin DİSK üyesi İlerici Yapı-İş'te örgütlenmesi ve 5 işçinin işten çıkartılmasıyla başladı. İşçiler direnişe geçtiklerinde arkadaşlarının işe dönmesini ve sendikalarının tanınmasını istiyorlar. Cevap 70 işçinin 17. Maddeden işten atıldığının bildirilmesiydi. İşten çıkarma yasalara aykırı idi ve bu bölge çalışma müdürlüğü müfettişlerince kanıtlanmıştı. Buna karşın Sabahattin bey (!) kendi fabrikasından getirttiği 25-30 işçiyi jandarma zoruyla işte çalıştırıyordu. Sungurlar eski polis şefi olan Ilgız Aykutlu'yu hukuk müşaviri tutarak direnişi kırmakla görevlendirdi. O Ülkü Ocakları üyesi 25-30 kişi daha alarak işyerine geliyor, buna engel olan direnişçiler ise jandarma zoruyla uzaklaştırılıyordu. Bu arada işçi aileleri, işvereni fabrikaya sokmayıp servis otobüsleriyle sıkıyönetim komutanlık binasına giderek olayı protesto ettiler. Artık oligarşinin nasıl bir çıkar bütünleşmesi olduğu, nasıl bir yönetim olduğu daha berraklaşıyordu. Ilgız çeşitli numaralar çeviriyor ve dışarıdan getirdiği kişilerle fabrika işçilerini şantiyede hapsedip ertesi gün grev oylaması yaptırıyor, kanunsuz bir şekilde greve hayır oyu çıkartıyordu. Fakat bu da sökmedi. Ve bir gün Muzaffer Sarış ve Doğan Yıldırım (Deniz Harp Okulu'ndan sağcı olduğu, bir kişiyi yaraladığı için ihraç edilmiş keza 83 sanıklı davada muhbir olarak tanıklık yapmıştı) işçilerin üzerine Murat otomobilinden kurşun yağdırmışlardır.

"İşçilerin kararlı mücadelesi sonucunda Sendika yetki hakkını almış ve grev başlamıştır. İşçiler defalarca patronun köpekleriyle yüz yüze geliyor ve onlara unutamayacakları bir ders veriyorlar. Kavgada saflar belirginleşiyor. Kimlerin emekçiden, kimlerin oligarşiden yana olduğu ortaya çıkıyor; devrimci gençler 5 aydan fazla süren mücadelenin her türlü maddi, manevi zorluğuna onlarla birlikte katlanıyordu. Faşist saldırıları birlikte göğüslüyorlar, buna karşı yüzbinlerce işçinin babası pozlarında olan İbrahim Güzelce para yardımı için DİSK'e gittiklerinde onlara nasihat veriyor, her zaman başarı kazanılamayacağını, bazen geri çekilebileceğini belirtiyordu. Denizden balık yakalamalarını, tarlalardan domates koparmalarını söylüyordu. Fakat karşısındakilerin kararlılığını görünce önce sert çıkıyor, o da tutmayınca kıvırtıyor ve ertesi gün 5000 lira gönderiyor. İşte DİSK'in 5 ayda 70 kişiye yaptığı yardım 5 bin lira, o da kavga dövüşle…

"Sayın Sendika ağaları bakalım bu devran daha ne kadar dönecek böyle.

"İş bununla da bitmiyor. Faşistler grev çadırını kurşunlarken, DİSK yöneticileri İlerici Yapı-İş Sendikası'nın aynı gün burjuva basınına bildiriyorlardı. Yani onlar bizden değildir, DİSK böyle şeyler yapmaz, diyorlardı oligarşiye.

"Direniş ve grev basit bir ekonomik ve demokratik mücadelenin boyutlarını aşmış, sadece Sungurlar'a karşı değil, oligarşiye ve soldaki uzantılarına karşı da mücadele sürdürülmüş ve zaferlerle sonuçlanmıştır.

"Grev pankartı olarak işyeri kapısına astıkları yazıda 'Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı Zafere Kadar Grev' diyen işçiler, elbette direnişlerini zaferle bitireceklerdi. Çünkü kavgada doğru devrimci çizgi ve tavır hiçbir zaman elden bırakılmamıştı. Taksim DİSK mitinginde en önde yürüyen yiğit Ambar işçileri 'TEK YOL DEVRİM', 'KURTULUŞA KADAR SAVAŞ' pankartlarıyla sendika ağalarının öfkesini çekmişler ve bu sahte dostların emirleriyle saldırıya uğramışlardır. Fakat revizyonistlere gereken ders verilmiştir.

"Ambarlı direnişi İstanbul'da başlayan ve bir anda büyüyen direniş dalgasının ilk kıvılcımı, ilk işaretçiydi. Fakat Berec, Gamak, Camgaz, Murat Cam işyerlerinde demokratik talepler için baş kaldıran işçiler revizyonist sendika ağaları tarafından ihanete uğramış, mücadeleleri panzer ve copla bastırılmıştı.

"Bizler biliyoruz ki, işçilerin, köylülerin, tüm emekçilerin, yurtseverlerin kanlı terör ve zulme karşı, sömürüye karşı sürdürecekleri mücadele doğru devrimci görüşler etrafından tüm revizyonist görüşlerin mahkum edilmesi ile mümkündür" (*Devrimci Gençlik*, sayı 5, 12 Şubat 1976)

Bu yazıdaki bir hata, *Devrimci Gençlik Dergisi*'nin bir sonraki sayısında şu biçimde düzeltildi: "Dergimizin 5. sayısının 8. sayfasında, İlerici Yapı-İş ve DİSK haberinde, 2. Sütun 2. Paragrafta bir cümle atlanması söz konusudur: 'Faşistler grev çadırını kurşunlarken, DİSK yöneticileri İlerici Yapı-İş Sendikasının aynı gün burjuva basınına bildiriyorlardı' cümlesi, 'Faşistler grev çadırını kurunlarken DİSK yöneticileri İlerici Yapı-İş Sendikasının DİSK'ten çıkarıldığını aynı gün burjuva basınına bildiriyorlardı' şeklinde olacaktır, düzeltir özür dileriz." (*Devrimci Gençlik*, sayı 6, 1.3.1976)

DİSK yönetiminin İlerici Yapı-İş'in eylemine destek vermemesi konusu, *Sosyalist Yol Dergisi* tarafından da aşağıdaki biçimde eleştirildi:

"DİSK karar alıyor, ELKA grevine yardım edilmeyecektir, işverenin istediği biçimde toplu sözleşme görüşmeleri yapılmalıdır diye, ama DİSK'e bağlı işçiler fabrikalarda kendi aralarında para toplayıp ELKA grevcilerine getiriyor. Gerçek sınıf dayanışması işte budur. İlerici Yapı-İş Sendikası'nın Sungurlar grevinde de DİSK yardım etmemişti, ama DİSK üyesi işçiler, kendi aralarından topladıkları paralarla grevcilere yardım ettiler, grevi tam beş ay sürdürdüler ve başarıya ulaştırdılar. Sınıf dayanışmasının ilk örneği Sungurlar'da verildi, şimdi ELKA'da devam ediyor. DİSK'in yöneticilerine rağmen devam ediyor ve edecek." (*Sosyalist Yol*, sayı 7-8, Ocak-Şubat 1976)

Devrimci Gençlik Dergisi, DİSK yönetiminin İlerici Yapı-İş'in İstanbul'da Taksim Meydanı'ndaki bir eylem çadırı konusundaki tavrını da uzun bir yazıyla eleştirdi:

"DİSK YÖNETİCİLERİ I MAYIS GÜNÜ 110 GÜNLÜK MÜCADELENİN SEMBOLÜ OLAN GREV ÇADIRINI KALDIRTMAYA ÇALIŞTILAR.

"Bundan 110 gün önce Taksim meydanından geçenler, değişik bir manzara ile karşılaştılar. Bu şu idi; bir yanda Devasa Intercontinental Oteli, bir yanda Atatürk Kültür Merkezi ve ikisinin arasında bir çadır. Ufacık bir çadır. Bu çadır İsçi sınıfının işbirlikçi patronlar sınıfına karşı savaşını vurguluyor. Tüm diğer işçi grevlerinde, direnişlerinde dayanışma, birlik ve mücadele sembolü olan bu ufacık ev. Bu bir okul olmuştu 110 gün boyunca. 22 yürek hep birlikte atmıştır. Ve işçi nedir, patron nedir, grev nedir, sosyalizm nedir, oligarşi nedir, devrim nedir öğrenilmiştir mücadelenin içinde.

"Bu bir bina, koca bir bina yandı bundan 5-6 yıl önce. 12 Mart faşizminin aktörleri yaygarayı koparttılar. Komünistler Kültür Sarayını yaktılar... Şık beyler ve hanımlar hep bir ağızdan koro halinde işçilere, köylülere, devrimcilere şöyle dediler:

"Açlıktan bahsediyorsunuz,

"Demek ki siz komünistsiniz.

"Demek bütün binaları yakan sizsiniz.

"Ankara'dakileri siz, İstanbul'dakileri siz,

"Siz ne domuzsunuz siz... "

"Yer yerinden oynadı. Ne demekti bu, kültürümüze bilem göz dikmişti bu namussuzlar, bu anarşistler. Ve arkasından tutuklamalar... İşçiler tutuklanmıştı. Suç belliydi. Binaları yakan, gemileri batıranlardı onlar. 25'i de idam edilmeliydi. Hiçbir şey onların gözünden kaçmazdı. Sonuç, işkence, terör, zulüm... 12 Mart bitti. Takke düştü kel göründü ve beraat. Ama ne terör, ne baskı, ne de Kültür Sarayının hikayesi bitti. Beyler hanımlar eğlensin diye milyonlar döküldü. Onarılsın, dendi. Ve işçiler demirleri büküp, saçları kesmeye başladılar. Onlar yapacak, ötekiler eğlenecek ve bunun adı Kültür Merkezi olacaktı

"Ve onlar kan ter içinde yapı onarılıyor...

"Aldıkları günde 30-40 lira. Yan tarafta randevu evleri, Mercedes arabalar ve lüks oteller. Günde 30-40 lira.. Bu bir çelişkidir elbet. Hem de en uzlaşmaz. Ve gerçekten de öyle oldu. Ezilenlerin ezenlere karşı sürdürdüğü en basit ve en anlaşılır mücadele biçimi başladı. Ekonomik mücadele idi bu. Ve tüm diğer mücadele biçimleri gibi örgütlü verilmesi gerekiyordu. Sendika. Ama hangi sendika? Yapı işkolunda bütün Türkiye'de 200'e yakın sendika var. 30'u İstanbul'da. Türk-İş'e bağlı olanı var, DİSK'e bağlı olanı var, bağımsızı var. Hangisi? işte bunu işçiler kendi öz deneyleriyle anlarlar. Kim devrimcidir, kim devrimci değildir. Lafa değil işe bakarlar. Ve karar verildi. İLERİCİ YAPI-İŞ. Ve işçiler hemen öğrenmeye başladılar. Sendika demek işçi demektir. Burada ağa-köle ilişkisi olamaz. Kararı işçiler verir. Kapalı kapıcılık yapılmaz, işçi sınıfının gerçek kurtuluşu birkaç liralık zamda değil, Sosyalizmdedir. Ama bunları öğrenmek ve uygulayabilmek öyle tereyağından kıl çeker gibi kolay olmaz, zafer ancak bilinçli, kararlı ve örgütlü bir şekilde savaşılarak kazanılır. Bunları 110 günün deneyinde sindire sindire öğrendiler. Demek ki bütün patronların çıkarları birmiş, örnek mi istersiniz? İşte aynı işyerinde faaliyet gösteren İmar Limited Şirketi, Burkhard Gantenbein firmasını destekliyor. Taviz vermemelerini istiyor. Ve iddia ediyor; 'Bu işçiler benim işyerimin sendikasının üyesidirler. Ben Türk Yapı-İş ile işkolu seviyesinde Türkiye Yapı-İş'le işyeri seviyesinde toplu sözleşme imzaladım. Onlar bu sözleşmenin kapsamına girerler.' Onun üzerine Burkhard Gantenbein Şirketi kanunsuz grev yapılıyor diye dava açar. Grevin 10. gününde dışardan getirdiği bazı kişileri işyerine sokmak istemiş, işçilerin kararlı tutumu onu ters yüz etmişti. Şimdi ise grevin 50. gününde dava açarak yeni bir hamle yapıyordu. Tabii kendi yasalarına bile ters düşerek. Ama bu yıldırabilir miydi savaş okulunun öğrencilerini? Asla... Ve grev sürdü, polis baskısına, patron tehdidine rağmen. O da mı sökmedi. 98. gün öğleden sonra saat 4-5 arası, binanın içinden çıkan bir grup toplum polisi tomsonlarla çadıra girerler. Etraf polis arabasıyla aniden kuşatılmıştır. Çadırın içi darmaduman edilir.

"Sebep öküz altında buzağı aramaktır, kitaplar dağıtılır, resimler yırtılır. Suç unsuru arıyorlar, işçileri tartaklıyorlar. Fakat gene sökmüyor. İşçiler tavır koyuyor. Kimsiniz, necisiniz, ne hakkınız var? Süklüm püklüm

dönüyorlar. İşin içinde başka bir iş var. Efendim, bu işçiler marş filan söylüyorlarmış. Bu sendika sert bir sendikaymış. Ve de Mayıs'ta İslam Zirve Konferansı bu sarayda yapılacakmış. Ve pankartlarda kötü şeyler yazıyormuş. Örneğin TEK YOL DEVRİM, BAĞIMSIZ TÜRKİYE gibi. Eeee… İşte bu da hoş olmazmış. Burkhard Gantenbein - İslam Zirve Konferansı - Polis - İşveren - Kültür Sarayı. Demek hep bunların arasında diyalektik bir ilişki varmış. Ve de bunlar işçileri sevmezmiş.

"Ve kaçınılmaz sonuç: BİRLİK - MÜCADELE - ZAFER ...

"İşveren istemeye istemeye grevde geçen günlerin ücretini, yılda 2 maaş ikramiye, 2 maaş iş bitirme primi, saat ücretine 5 lira zam, 750 TL. yakacak parası, 10 TL (günde) yemek parası ve diğer sosyal hakları verdiği gibi işten atılan iki işçiyi de işe geri aldı. Toplu sözleşme 28 Nisan'da imzalandı. Patron dedi ki; 'Hemen işbaşı yapın', işçiler 'hayır' dedi; 'biz I Mayıs'tan sonra işbaşı yapacağız. Çünkü Dünya işçi Sınıfının Savaş Gününde biz gene mücadele içinde olmak istiyoruz.' İşveren bunu kabul etti. Aracı olan İstanbul Valisi bunu kabul etti. Fakat bunu kabul etmeyenler, çadırın ve pankartların kaldırılmasını isteyenler vardı.

"Kim mi acaba? DİSK yöneticileri! Olay şu: 30 Nisan'da çadıra sivil polisler geliyor, çadırı ve pankartları I Mayıs'ta kaldırıp I gün sonra kurmalarını söylüyor. Çünkü edindikleri bilgiye göre bu çadır, sloganlar ve işçiler, DİSK'e ters düşüyormuş, diyor ve ekliyor; 'Onlar barış derken siz KURTULUŞA KADAR SAVAŞ, onlar faşizme geçit yok derken, siz TEK YOL DEVRİM diyorsunuz, üstelik de DİSK'ten atılmışsınız. Bu çadır 1 Mayıs'ta doğacak bir kavganın kıvılcımı olabilir.' Fakat bu istekleri kabul edilmiyor. Ve I Mayıs'ta onlar önlerinden geçen yüzbinlerce işçiyi hem alkışlıyorlar hem de doğru sloganları onlara söylüyorlar. Ve onlar da alkışlıyor, sloganları benimsiyor. Ve de sayın sendika ağalarının zannettiği gibi hiçbir şey (onlara ters düşse bile) işçi sınıfının birliğini bozmuyor.

"İşe başlamadan önce patronun işçilere söylediği şu sözler çok anlamlıdır: 'Bu bir sınıf mücadelesiydi. Siz kazandınız, biz mağlup olduk.' Evet onlar mutlaka yenilecektir. Her şey bizim yılmaz bir uğraş vermemize bağlıdır. İşte Opera işçileri bunu Taksim meydanına yazdılar. Mücadeleleri işçi sınıfımıza ışık tutsun." (*Devrimci Gençlik*, sayı 8, 17 Mayıs 1976)

İlerici Yapı-İş Sendikası'na Saldırılar

İlerici Yapı-İş Sendikası'na ve eylemlerine çeşitli dönemlerde saldırılar oldu. En önemli saldırı, 1975 yılında Ambarlı'daki grev sırasında grevci işçilere ateş edilmesi, iki işçinin yaralanmasıydı:

"Sungurlar'da grev yapan işçilere ateş açıldı, iki işçi yaralandı

"Ambarlı'daki Sungurlar şantiyesinde işten çıkarıldıkları için oturma grevi yapan işçilerin üzerine dün saat 9.45 sıralarında plakasız bir otomobilden ateş açılmış, iki işçi yaralanmıştır. Bundan bir süre önce Ambarlı'daki Sungurlar işyerinde arkadaşları işten çıkarılan işçiler oturma grevine başlamışlardı. İşçiler dün direnişlerini sürdürürlerken, kendilerine plakasız yeşil renkli bir Murat otomobil yaklaşmış ve içinde bulunan 3 kişi işçilerin üzerine yaylım ateşi açmışlardır. Olaydan sonra otomobil kaçmıştır. Açılan yaylım ateşi sonunda işçilerden Rafet Kaya kasığından, Adıgüzel Babaş da ayağından yararlanarak Samatya Sosyal Sigortalar Hastanesi'ne kaldırılmışlardır. Kaçan yeşil renkli Murat otomobilin aranmasına devam edilmektedir.

"Öte yandan aynı yerde yine aynı saatte Sungurlar şantiyesine giren iki meçhul şahıs, önce şantiye şefinin arabasının camlarını, daha sonra da şantiyenin camlarını kırarak kaçmışlardır. Bakırköy Jandarması olaya el koymuş ve gerekli soruşturmaya başlamıştır. Ayrıca, iki olaya da neden olan kimliği bilinmeyen şahısların aranmasına devam edilmektedir." (*Milliyet*, 21.8.1975)

Grevci işçilere ateş edip iki işçiyi yaralayanlar kısa bir süre sonra yakalandı:

"Ambarlı'da işçilere otomobilden ateş açan iki kişi tutuklandı

"Sungurlar'ın Ambarlı şantiyesinde bir sürü önce bir otomobilden ateş açarak iki kişiyi yaraladıkları iddia edilen Doğan Yıldırım ile Muzaffer Sarıağa dün yakalanarak Bakırköy Nöbetçi Mahkemesi tarafından tutuklanmışlardır. Komando oldukları öne sürülen ve biri Edirnekapı öğrenci yurdunda kalan sanıklar, suçta kullandıkları 34 TK 886 plakalı Murat marka otonun bulunması ile ele geçirilmişlerdir. Güvenlik kuvvetleri otomobilin sahibi olduğu öne sürülen Doğan Yıldırım'ı kaldığı öğrenci yurdunda yakalamışlardır. Diğer sanık Muzaffer Sarıağa ise işçiler tarafından teşhis edilmiştir." (*Milliyet*, 31.8.1975)

Mehmet Ali Aybar'ın önderliğini yaptığı Sosyalist Parti'nin yönettiği *Sosyalist Yol Dergisi* de bu saldırıyı ve sonrasını şöyle anlatıyordu:

"Başlatılmış olan işçi hareketlerine, bindirilmiş kıtalar halinde otobüsler, kamyonlarla faşistler saldırtılıyor. Sopalar, zincirler, demir çubuklar, silahlar konuşuyor. Bilinen senaryoyla, hemen ardında da polis baskınıyla saldırganlar değil işçiler toplanıp, götürülüyor. Bu grev kırıcı büroların ilk eylemi İlerici Yapı-İş'in Sungurlar'ın Ambarlı şantiyesindeki grevi sırasında oldu. Faşistler, önce grev çadırını plakasız bir arabadan atılan tabancayla yaylım ateşine tuttular. İki işçi ağır yaralı olarak yaralandı. Daha sonra bindirilmiş kıtalar halinde otobüsle şehir içinde dolaşıp -hem de vilâyet civarında- bildiri dağıttılar. Bildirileri Bakırköy Hâkimine, Kaymakamına, Jandarmasına hakaretlerle doluydu. Sonu da tehditle bitiyordu. Grev yerini basacaklarını söylüyorlardı. Bu bildiri daha önce grevcilere ateş edenlerle, bildiriyi yazıp dağıttıranların aynı kişiler olduğu izlenimini verdi. Çünkü, ateş açan faşistler, Bakırköy Jandarması tarafından sıkı bir takiple kısa zamanda yakalanmıştı. Kaymakam, yukarıdan gelen sözlü emirlere karşı yasalara ve mahkeme kararlarına uymaya devam ediyordu. Kendilerine alet olmayan idarecilere faşistler bildiriyle hakaret etmekten çekinmediler. Ama arkalarında devlet gücü olmayınca da saldırıya cesaret edemediler. Grev kırıcı büroların üzerine İlerici Yapı-İş, Petrol Kimya-İş ve Gıda-İş Sendikaları cesaretle gittiler, kamuoyunda sergilediler durumu. Ancak, DİSK ve diğer sendikalar, bu, Türkiye için, yeni, Dünya için ise oldukça eski, büroların üzerinde gereği gibi durmadılar." (*Sosyalist Yol*, sayı 4, Ekim 1975)

İlerici Yapı-İş Sendikası'nın genel merkezi 1977 yılında basılarak büyük ölçüde tahrip edildi:

"Balıkesir öğrenci yurdu ile İlerici Yapı-İş Sendikasında dün yapılan baskından sonra gözaltına alınanlardan üç kişinin dışında hepsi serbest bırakılmıştır.

"Edinilen bilgilere göre, dün her iki yerden gözaltına alınanların sayısı 31'e çıkmıştır. 1. Şube'de kimlik tespitinden sonra da İlerici Yapı-İş Sendikasından Aslan Çağlayan, Balıkesir Öğrenci Yurdundan ise yurt müdürü Zeki Kilerciğlu ile Bahattin Bilgin'in dışındakiler serbest bırakılmıştır. (…) İlerici Yapı-İş Sendikası yetkilileri yaptıkları açıklamada, polisin yaptığı baskın sırasında 'silah arandığı' gerekçesiyle, bazı evrakların dağıtıldığı, sendika dergilerine el konulduğunu söylemişlerdir.(…)

"İlerici Yapı-İş Sendikası dün basına bir açıklama yaparak, polis tarafından sendika binalarının basılmasını ve aranmasını kınamış ve emperyalizmin ve uzantısı yerli oligarşik diktanın tam bir çıkmaz içine girerek, ülkeyi yönetemez duruma geldiğini bildirmiştir. Oligarşinin, halkın yükselen muhalefetini bastırabilmek için sürekli olarak faşizmin dozunu arttırdığı belirten açıklamada, demokratik kuruluşların basılıp darmadağın edilmesinin olağan hale geldiği, sendikaların mahkeme kararı ile aranması gerekirken bu kurala uyulmadığı bildirilmiştir." *(Vatan,* 13 Mayıs 1977)

İlerici Yapı-İş'in örgütlenme sürecinde sık sık rastlanan bir durum da, işçilerin işten çıkarılması ve işverenlerin bazılarının silahlı zorbalar kullanmasıydı. 1978 yılında Ümraniye'de PTT inşaatında çalışan işçilerin durumu bu uygulamanın örneklerinden biridir:

"Ümraniye PTT İnşaatında 37 İşçi Sendikalaştıkları İçin Atıldılar

"Ümraniye PTT Laboratuvarı inşaatında çalışan 37 işçi İlerici Yapı-İş Sendikasında örgütlendikleri için işten atıldılar. Müteahhit Talip Kahraman'ın yürüttüğü inşaatta toplu sözleşme yetkisi alan İlerici Yapı-İş bir süre önce işverenle görüşmelere başlamıştı. Ancak işveren, 'Ben işyerime sendika sokmam' diyerek 37 inşaat işçisini grup grup işten çıkardı.

"Çıkışını almak istemeyen işçileri ise işyerinde beslediği silahlı zorbalara dövdürerek attırdı. Sendikanın müracaatı üzerine işyerine gelen iş müfettişlerinin çalışması da işverence engellendi." (*Aydınlık,* 24.10.1978)